

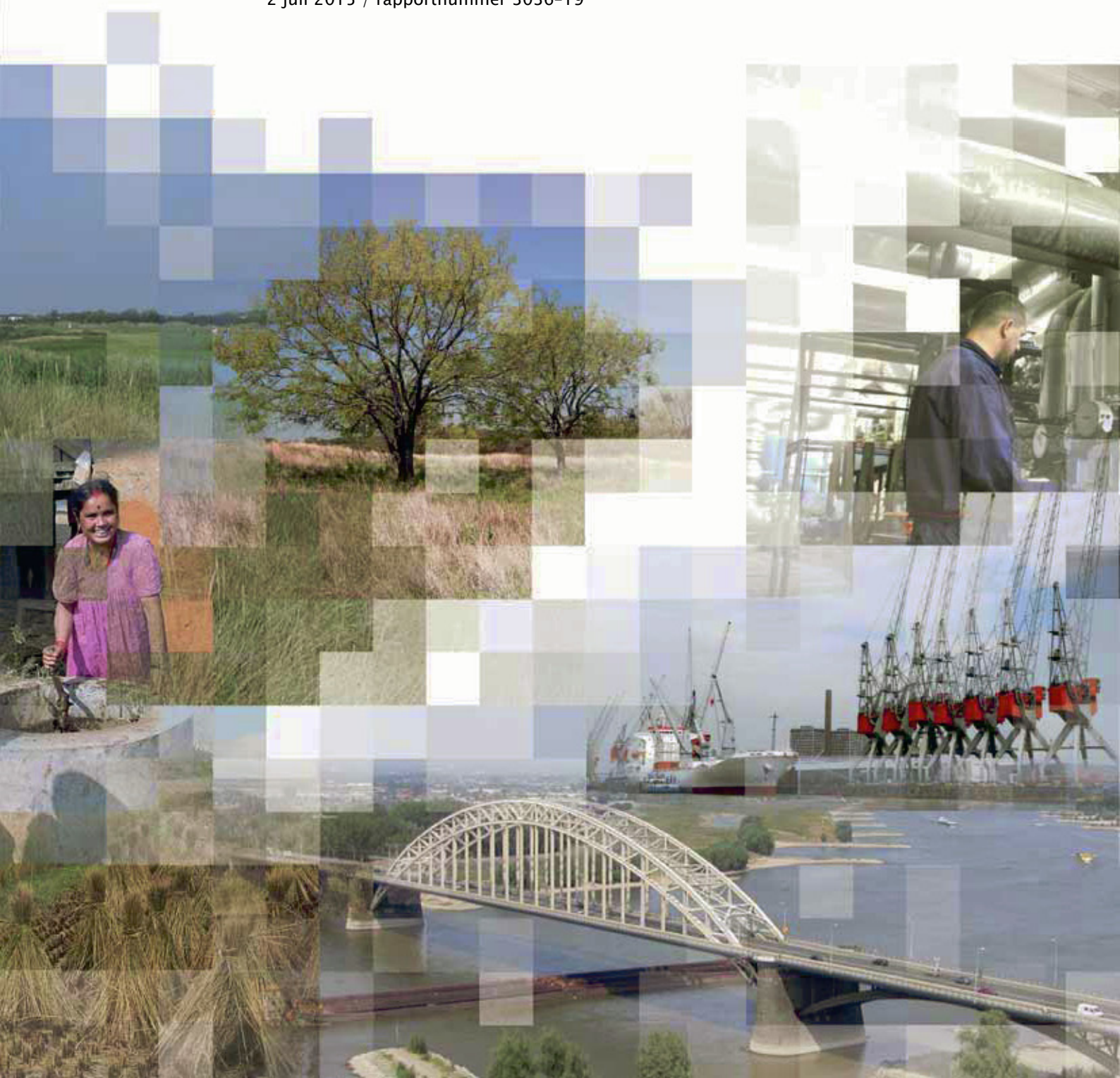

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan jachthaven Willems haven, gemeente Harlingen

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

2 juli 2015 / rapportnummer 3036-19

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Harlingen heeft het voornemen een bestemmingsplan vast te stellen, waarin een jachthaven voor 225 ligplaatsen, een aanlegplaats voor zee- en riviercruiseschepen en het gebruik van gronden als evenemententerrein mogelijk gemaakt worden. Voordat de gemeenteraad over het bestemmingsplan besluit wordt een MER opgesteld, omdat het m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten mogelijk maakt en tevens omdat op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een Passende beoordeling moet worden gemaakt.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'¹) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER. De Commissie waardeert het dat het MER in een vroegtijdig stadium van planvorming is opgesteld, zodat er ruimte is voor het maken van relevante keuzes in de verdere planvorming.

Het MER is overzichtelijk opgebouwd. In het MER zijn de functies en het gebruik van autowegen goed in beeld gebracht met correcte cijfers voor de verschillende situaties (2015/2025). Ook wordt de externe wegenstructuur buiten het plangebied op juiste wijze betrokken. Het plan is ingegeven door de feitelijke aanwezige situatie en een aantal initiatieven. In aanvulling op het MER heeft de Commissie uit mondelinge toelichting tijdens het locatiebezoek begrepen dat het doel van het plan is om Harlingen aantrekkelijker te maken voor toerisme en recreatie in combinatie met een zorgvuldig beheer van de Waddenzee.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER enkele tekortkomingen. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan, namelijk:

- de samenvatting van het MER is onvoldoende, waardoor besluitvormers en andere betrokken hieruit geen goed beeld van de milieueffecten kunnen krijgen;
- de effecten vanwege mogelijke verstoring en stikstofdepositie op de natuur zijn niet goed beschreven;
- het ontbreken van een beschrijving van de effecten op het landschap en onvolledige beschrijving van de effecten op cultuurhistorie.

De Commissie acht het opheffen van deze tekorten essentieel voor de besluitvorming. De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

De Commissie signaleert dat de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt, in overeenstemming moeten zijn met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De gemeente Harlingen heeft aangegeven dat een ontheffing van het Barro zal worden aangevraagd voor realisatie van de jachthaven.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Samenvatting

De samenvatting in het MER geeft onvoldoende inzicht in hetgeen is onderzocht in het MER. Uit de samenvatting zou duidelijk moeten worden wat de doelstellingen van het plan zijn, waarom welke alternatieven onderzocht zijn en wat de milieueffecten daarvan zijn. De samenvatting moet representatief zijn voor het hele MER, zodat het algemeen publiek na lezing van de samenvatting een correcte indruk van het MER heeft. Dit is in het MER nu niet het geval.

De Commissie vindt het essentieel voor het besluit dat in het MER een samenvatting is die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport.

2.2 Passende beoordeling

De Commissie vindt dat op basis van het MER aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden door verstoring en stikstofdepositie niet is uit te sluiten. Hieronder licht zij dit toe.

Verstoring

De uitbreiding van de havencapaciteit zorgt voor een toename aan vaarbewegingen in de Waddenzee. Deze toename wordt volgens het MER gecompenseerd doordat er minder boten zullen droogvallen als de havencapaciteit in de regio toeneemt. Het MER beargumenteert daarom dat verstoring van zeehonden en van vogels die op wadplaten foerageren, zoals steltlopers, ongeveer gelijk dan wel minder zal zijn dan in de huidige situatie.

Dit is echter een aanname die niet gestaafd is door feiten. Het blijkt niet uit het rapport dat de boten die in de huidige situatie droogvallen bij de Waddeneilanden een alternatieve ligplaats zullen kiezen bij Harlingen. Ook is niet bekend of gebrek aan havencapaciteit de reden is dat gekozen wordt voor droogvallen. De Commissie adviseert dan ook om een scenario in beeld te brengen waarin het aantal vaarbewegingen niet gecompenseerd wordt en de effecten

hiervan te beoordelen in cumulatie met andere voorgenomen plannen of projecten in en rond de Waddenzee. Ook dient inzichtelijk gemaakt te worden hoeveel vogels en zeehonden op piekdagen verstoord worden en of deze alternatieve locaties hebben om naar toe te gaan.

Tevens zijn de versturende effecten van evenementen in het plangebied mogelijk onderschat. Het bestemmingsplan kent namelijk geen beperking in de duur van het evenement. Ook is niet bekend of daarbij bijvoorbeeld vuurwerk zal worden afgestoken. De situering van de podia met de zijkant/achterzijde naar de woningen gericht is weliswaar mitigerend voor de nabij gelegen woningen, maar heeft versturende effecten op vogels/zeehonden; deze effecten dienen beschreven te worden in het MER. Indien niet uitgesloten kan worden dat significant nadelige effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden zullen optreden, dienen tevens mitigerende maatregelen voorgesteld te worden. De stelling in het MER dat vogels binnen het broedseizoen gevoeliger zijn voor verstoring dan daarbuiten is in algemene zin onjuist. Het argument dat effecten als gevolg van een evenement buiten het broedseizoen verwaarloosbaar zijn is daardoor niet aannemelijk.

Het MER bevat hierdoor op dit moment geen uitvoerbaar alternatief. Uit de Natuurbeschermingswet (1998) volgt, dat een plan of project alleen doorgang kan vinden als aantasting van natuurlijke kenmerken is uitgesloten, of de zogenaamde ADC-toets² met succes wordt doorlopen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER:

- Op basis van een worst-case invulling van het voornemen de verstoring te bepalen. Geef hierbij aan op welke soorten de verstoring kan optreden en wat de effecten zijn in cumulatie.
- Effectieve en uitvoerbare mitigerende maatregelen te beschrijven waarmee de effecten van de extra verstoring voorkomen kunnen worden.

Stikstofdepositie

In de Passende beoordeling is berekend dat realisatie van het plan gepaard kan gaan met een toename van stikstofdepositie op reeds overbelaste Natura 2000-gebieden. In het MER en de Passende beoordeling zijn geen effectgerichte mitigerende maatregelen uitgewerkt vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS).

Daarnaast merkt de Commissie op dat er in de berekeningen vanuit gegaan is dat vanaf 2020 35 zee cruises en 70 riviercruises (waarvan 25 extra ten opzichte van de huidige situatie) de haven van Harlingen zullen aandoen. In het MER is niet voldoende onderbouwd, wat het maximaal aantal schepen zal zijn dat de haven zal aandoen. Daardoor zijn de effecten van

² Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

het plan voor wat betreft stikstofdepositie mogelijk onderschat. Ook het aantal vaarbewegingen van de recreatievaart is mogelijk onderschat. Voor de bepaling van de aantallen vaarbewegingen worden een aantal aannamen gehanteerd (10% uitvarend per dag, 10% motorjacht, zeiljachten niet op motor varend) die niet onderbouwd zijn. In aanvulling hierop is een worst-case benadering zinvol.

Het MER bevat hierdoor op dit moment geen uitvoerbaar alternatief. Uit de Natuurbeschermingswet (1998) volgt, dat een plan of project alleen doorgang kan vinden als aantasting van natuurlijke kenmerken is uitgesloten, of de zogenaamde ADC-toets³ met succes wordt doorlopen.

Gelet op de huidige wetgeving, adviseert de Commissie in een aanvulling op het MER:

- Te onderbouwen wat de emissie van verzurende en vermestende stoffen is op basis van een worst-case invulling van het voornemen
- Aan te geven tot welke toename van verzurende en vermestende stoffen in relevante Natura 2000-gebieden dit leidt, afzonderlijk en in cumulatie.
- Effectieve en uitvoerbare mitigerende maatregelen te beschrijven waarmee de effecten van deze toename voorkomen kunnen worden.

Op 1 juli 2015 zal de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) in werking treden. Voor plannen adviseert de Commissie, als op het moment van besluiten de PAS in werking is getreden, om aannemelijk te maken dat er in het PAS ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor het voornemen.

2.3 Landschap en Cultuurhistorie

In het MER ontbreekt een effectbeschrijving voor het landschap in de omgeving van de Willemshaven. Volgens het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) moet in het MER worden getoetst op effecten op de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten van de Waddengebied (UNESCO Werelderfgoed). Dit geldt onder andere voor de kwaliteiten openheid en duisternis. De maximale bouwhoogte in het Waddengebied moet aansluiten bij de aard en omvang van de omliggende bebouwing. Onduidelijk is hoe zich dit verhoudt tot de hoogteaccenten van 15 meter over een kwart van de bestaande gebouwen langs de Willems-haven. Visualisaties kunnen de effectbeschrijving ondersteunen.

In het MER ontbreekt een beschrijving van effecten op het beschermd stadsgezicht Harlingen en het nabijgelegen Rijksmonument vuurtoren. Het gebied ligt weliswaar buiten de begrenzing van het stadsgezicht, maar is er ruimtelijk en historisch mee verbonden.

³ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de (mogelijke) effecten op het landschap en cultuurhistorie te beschrijven. Ga in op effecten op de ruimtelijke samenhang (fysische verbindingen en zichtrelaties) van de Willemshaven met de historische kern van Harlingen en de omgeving van de vuurtoren en de wijze waarop dit in het bestemmingsplan is geborgd.

3. Aandachtspunten voor de besluitvorming

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Verkeer en parkeren

In het voornemen/inrichtingsalternatief is voorzien in kort parkeren parallel aan de Willems-haven en in lang parkeren ten zuiden daarvan op grotere afstand van de haven. De parkeer-functie in en om het gebied voor de diverse soorten bezoekers (kort bezoek, dagbezoeken, langer verblijf van recreanten, werknemers en wellicht reizigers met andere motieven) vraagt een zorgvuldige benadering om overlast voor de omgeving en onnodig ruimtegebruik te vermijden. Ook kan parkeren op eigen terrein een rol spelen.

De Commissie beveelt aan om in de verdere planuitwerking voor het gebied een specifiek parkeerbeleid/visie te ontwikkelen, waarbij niet alleen de parkeernormering, maar ook ruimtelijke ordening en parkeerregulering van (typen) parkeervoorzieningen de aandacht krijgen.

3.2 Nautische veiligheid

In het MER wordt opgemerkt dat in de bestaande situatie een grote diversiteit aan scheepvaartverkeer (veerboten, vrachtschepen, vissersschepen, recreatievaart) aanwezig is dat elkaar op diverse punten kruist en ontmoet en ook allemaal door dezelfde havenmond moet. Door het aantrekken van cruiseschepen en meer recreatievaart komt wellicht de nautische veiligheid in het geding.

De Commissie beveelt aan om de toekomstige nautische situatie te beoordelen en eventueel benodigde maatregelen ter regulering van het scheepvaartverkeer te beschrijven.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouder van de gemeente Harlingen

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Harlingen

Besluit: vaststellen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

project-m.e.r. vanwege categorie D10;

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

De aanleg, wijziging of uitbreiding van een jachthaven.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in Gemeenteblad van: 17 april 2015

ter inzage legging MER: 15 april tot en met 26 mei 2015

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 23 maart 2015

toetsingsadvies uitgebracht: 2 juli 2015

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. C. van der Giessen

dhr. G.K. Jobse

dhr. ing. B.P.A. Peters

dhr. mr. C.Th. Smit (Voorzitter)

mw. mr. drs. A. Wagenmakers (secretaris)

dhr. drs. J. van der Winden

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Plan-/projectMER inclusief bijlagen Harlingen Willemshaven, Rho, 12 maart 2015
- Bestemmingsplan Harlingen - Willemshaven, gemeente Harlingen, Rho, 12 maart 2015

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bestemmingsplan jachthaven Willemshaven,
gemeente Harlingen**

ISBN: 978-90-421-4116-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

